

Sprawozdanie z przebiegu spotkania grupy interesariuszy projektu „*REMIX – inteligentne i zielone regiony UE*” w dniu 14.06.2018 r. we Wrocławiu

Uczestnicy spotkania:

Fundacja „BAZALT” - Klaster Kamieniarski	Jacek Major
Instytut Rozwoju Terytorialnego	Jan Blachowski
KGHM Polska Miedź S.A.	Wiktor Kowalczyk
KGHM Polska Miedź S.A.	Rafał Szkop
Klaster Wałbrzyskie Surowce	Mirosław Miller
Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu	Robert Podolski
PIG - PIB, Oddział we Wrocławiu	Maciej Kłonowski
PIG - PIB, Oddział we Wrocławiu	Katarzyna Zboińska
Politechnika Wrocławska, Wydział Geoinżynierii, Górnictwa i Geologii	Urszula Kaźmierczak
POLTEGOR INSTYTUT	Barbara Rogosz
Strzeblowskie Kopalnie Surowców Mineralnych	Danuta Rajczawska
Strzeblowskie Kopalnie Surowców Mineralnych	Tomasz Furyk
UMWD, Dep. Obszarów Wiejskich i Zasobów Natur., Wydział Geologii	Magdalena Kramarzewska
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Gospodarki	Agata Zemska
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej	Ewa Król
UMWD, Dep. Rozw. Reg., Wydział Promocji Gospodarczej i Inwestycyjnej	Ewelina Jarnut
UMWD, Dep. Rozw. Reg.	Zbigniew Dynak

Program spotkania:

1. Sprawozdanie ze spotkania partnerskiego i peer review visit w Hiszpanii:
 - a) Magdalena Kramarzewska, Katarzyna Zboińska: Przegląd górnictwa w Kastylii i Leon a Polityka Surowcowa
 - b) Wiktor Kowalczyk: Gospodarka obiegu zamkniętego
 - c) Rafał Szkop: Wizja i mapa drogowa dla surowców mineralnych
2. Sprawozdanie ze spotkania partnerskiego i peer review visit w Wielkiej Brytanii:

- a) Magdalena Kramarzewska: Górnictwo w Kornwalii
 - b) Jan Blachowski: Dziedzictwo górnictwa Kornwalii i potencjał jego gospodarczego/turystycznego wykorzystania
 - c) Magdalena Worsa-Kozak: LIT jako pierwiastek pożądany - perspektywa Kornwalii i Dolnego Śląska
3. Udział interesariuszy w planowanych spotkaniach zagranicznych:
 - Grecja – 16-18.10.2018
 - Portugalia – 11-12.12.2018 – (TBC)
 - Finlandia – 12-13.3.2019 (TBC)
 4. Dobre praktyki zidentyfikowane na Dolnym Śląsku
 5. Sieci powiązań w branży górniczej (Regional ecosystem mapping): opis, projekty, współpraca
 6. Promocja projektu:
 - a) poprzez interesariuszy: strony, publikacje, projekty własne, spotkania, konferencja w Rytrze (20-23.11.2018)
 - b) informacje o wydarzeniach dot. górnictwa, w których biorą udział interesariusze - news do informatorów projektowych: REMIX newsletter, twister
 - c) spotkanie informacyjno-promocyjne na Dolnym Śląsku (IV kw. 2018)
 7. Rekomendacje do RIS3 i Action Plan – zaangażowanie eksperta
 8. Międzynarodowa konferencja górnicza (15 maja 2019)
 9. Ustalenie terminów kolejnych spotkań: X/XI 2018, I 2019, III/IV 2019
 10. Sprawy inne: Platform for Coal Regions in Transition; Materiały dot. przemian w okręgu wałbrzyskim po zamknięciu kopalń

Przebieg spotkania:

Spotkanie zostało otworzone przez Dyrektora Rozwoju Regionalnego p. Zbigniewa Dynaka, który powitał uczestników spotkania i wskazał na duże znaczenie górnictwa w regionie. Biorąc udział w spotkaniu chciał poznać interesariuszy projektu oraz zagadnienia jakie pojawiają się w trakcie jego realizacji. W dalszej części spotkanie przebiegało zgodnie z programem.

1. Sprawozdanie ze spotkania partnerskiego i peer review visit w Hiszpanii:

Pani Magdalena Kramarzewska dokonała przeglądu górnictwa w Kastylia i Leon oraz przedstawiła zasoby geologiczne na tle ogólnej sytuacji gospodarczej regionu. Region ten położony w centralnej części Hiszpanii posiada bogate zasoby mineralne:

- surowce skalne, w tym kruszywa i minerały używane w budownictwie, kamienie boczne i łupki;
- minerały przemysłowe o potencjale eksportowym, np. talk, grafit, lit, a ponadto: magnezyt, glauberyt, skalenie potasowe;
- surowce energetyczne: węgiel kamienny, węglowodory, uran.

W związku z tym stworzona została „Strategia surowcowa Castilla y León 2017-2020”, która opiera się na 2 dokumentach: „Plan promocji przemysłu” i „Plan wzrostu aktywności w gminach z górnictwem węglowym (2016-2020)”. Główne cele strategii odnoszą się do:

- I. Administracji (dostosowanie przepisów, kwestii administracyjnych, ram instytucjonalnych w celu stworzenia warunków dla rozwoju górnictwa czy projektów związanych z górnictwem);

- II. Sektora górniczego (wykorzystanie potencjału regionu w zakresie surowców mineralnych, wsparcie sektora surowcowego, który ma być konkurencyjny i innowacyjny);
- III. Społeczeństwa (pozyskanie społecznego poparcia dla rozwoju górnictwa).

Pani Katarzyna Zboińska dokonała porównania zaprezentowanej „Strategii surowcowej Castilla y León 2017-2020” z projektem „Polityki Surowcowej Państwa”, która jest obecnie konsultowana w całym kraju. Uczestnicy spotkania wyrazili ubolewanie, że do tej pory nie istnieje nie tylko dolnośląska strategia surowcowa, ale również krajowa. Obecnie konsultowany dokument „Polityki Surowcowej Państwa”, jest bardzo ogólny i brak w nim odniesienia do konkretnych programów wykonawczych.

Pan Rafał Szkop - Prezes Europejskiej Platformy Technologicznej Zrównoważonego Rozwoju Surowców Mineralnych - ETP SMR (z ramienia KGHM Polska Miedź S.A.) przedstawił jej cele. ETP SMR jest stowarzyszeniem podmiotów działających w Sektorze Surowców Mineralnych w całym łańcuchu wartości uznanym za oficjalnego partnera Komisji Europejskiej. Celem platformy jest opracowanie długoterminowej wizji i mapy drogowej badań strategicznych dla surowców:

- Wypracowanie Europejskiej Wizji do roku 2050 dla społeczności surowcowej (zmiany społ. - gosp.)
- Opracowanie europejskiej mapy drogowej dotyczącej badań i innowacji do roku 2050 w odniesieniu do surowców
- Umożliwienie współpracy między ponadnarodowymi programami badawczymi i innowacyjnymi w dziedzinie surowców

Zaprezentował również Europejską wizję i mapę drogową dla surowców mineralnych do 2050, która wskazuje na takie trendy charakterystyczne dla surowców, jak: zielona energia, urbanizacja, cyfryzacja, technologie przyszłości.

Pan Wiktor Kowalczyk przedstawił obszerną prezentację dotyczącą gospodarki obiegu zamkniętego w kontekście europejskim, polskim i regionalnym, zwłaszcza w odniesieniu KGHM. Polska Mapa Drogowa GOZ ma w szczególności zidentyfikować działania na rzecz zwiększenia wydajności wykorzystania zasobów i ograniczenia powstawania odpadów.

Podkreślił, że kluczowe elementy budowania polskiej GOZ to:

innowacyjność, wzmocnienie współpracy pomiędzy przemysłem i sektorem nauki, a w efekcie wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce, stworzenie europejskiego rynku na surowce wtórne, na którym ułatwiony byłby ich przepływ, zapewnienie wysokiej jakości surowców wtórnych, wynikającej ze zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz rozwój sektora usług

Polska mapa drogowa GOZ wyznacza cztery obszary:

- Zrównoważona produkcja przemysłowa
- Zrównoważona konsumpcja
- Biogospodarka

2. Sprawozdanie ze spotkania partnerskiego i peer review visit w Wielkiej Brytanii:

Pani Magdalena Kramarzewska przedstawiła sytuację górnictwa w Kornwalii. Kornwalia do lat 90-tych XX w. była regionem typowo górniczym, a obecnie jej gospodarka opiera się na dwóch sektorach: turystyce oraz rolnictwie. W 2018 r. tworzony jest nowy dokument o współpracy lokalnych przedsiębiorstw, który przewiduje, że górnictwo stanie się jednym z ważnych elementów gospodarki.

Obecne projekty górnicze w trakcie realizacji/ planowania:

- Ponowne otwarcie kopalni South Croftyin (Strongbow)

- Eksploracja cyny i wolframu (Zasoby New Age)
- Lit w solankach granitowych (kornwalijski lit)
- Ponowne przetwarzanie odpadów z kopalni (miki) związanych z kopalniami gliny w Chinach w celu odzyskania litu (Imerys)
- Badanie geofizyczne i geochemiczne TellusSouth West
- Energia geotermalna (60°C na 1,8 km)

Pan Jan Blachowski zaprezentował zagadnienia dotyczące dziedzictwa górnictwa Kornwalii i potencjał jego gospodarczego/turystycznego wykorzystania. Ze względu na bogatą tradycję górnictwą krajobraz górniczy Kornwalii i Zachodniego Devonu w roku 2006 wpisano na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Widoki związane z górnictwem, z których słynie Kornwalia, można zaobserwować w licznych miejscach na świecie ze względu na wpływ, jakie górnictwo kornwalijskie wywierało na świat, zwłaszcza w XIX w. Dziedzictwo to obejmuje:

- Infrastrukturę techniczną,
- Małe gospodarstwa,
- Posiadłości i ogrody,
- Infrastrukturę społeczną.

Jako case study przedstawiona została Kopalnia South Crofty, która była wizytowana przez uczestników spotkania. Na terenach kopalni powstało centrum kultury wraz z muzeum poświęconym tradycjom górniczym. Część terenów przeznaczona jest pod szeroko dostępne budownictwo socjalne. Planowane jest również ponowne uruchomienie kopalni cyny. Obecnie prowadzone są prace związane z odwadnianiem kopalni.

Pani Ewa Król w zastępstwie Pani Magdaleny Worsa-Kozak przedstawiła prezentację pn. LIT jako pierwiastek pożądany - perspektywa Kornwalii i Dolnego Śląska. Wzrost znaczenia litu spowodowany jest dynamicznym rozwojem rynku samochodów elektrycznych w ciągu ostatnich 8 lat. Według przewidywań ekspertów Financial Times wzrost sprzedaży samochodów elektrycznych, który w 2025 roku doprowadzi do osiągnięcia poziomu pięciu procent rynku nowych aut, spowoduje jednocześnie spadek cen litu. Wzrost sprzedaży nie będzie bardzo dynamiczny. Jeśli z kolei rozwinie się rynek hybryd plug-in (PHEV) ceny surowca powinny pozostać na podobnym poziomie jaki jest teraz czyli około 13 000 dolarów za tonę.

W Kornwalii już w XIX w. stwierdzono lit w solankach. Obecnie, przy rosnącym rynku litu oraz coraz lepszych technologiach odzysku, poszukuje się nowych źródeł tego pierwiastka. Analiza archiwalna wskazuje na duży potencjał geotermalnych solanek towarzyszących eksploatowanym niegdyś złożom cyny, miedzi i innych pierwiastków. Cornish Lithium to prywatna spółka poszukująca litu w kornwalijskich solankach.

Na Dolnym Śląsku potencjalne zasoby litu to permskie solanki termalne w rejonie złóż rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej. Ze względu na bliski rynek zbytu związany z usytuowaniem dwóch olbrzymich fabryk akumulatorów litowo-jonowych w pobliżu Wrocławia stanowią one interesujący przedmiot badań.

3. Udział interesariuszy w planowanych spotkaniach zagranicznych:

Interesariusze spotkania zostali poinformowani o planowanych spotkaniach w Grecji, Portugalii i Hiszpanii. Zostali również poproszeni o wstępne zadeklarowanie udziału w tych spotkaniach.

4. Dobre praktyki zidentyfikowane na Dolnym Śląsku

Do chwili obecnej przedstawiono w ramach projektu dwa przykłady dobrych praktyk, tj.:

- „Mineralne surowce odpadowe na hałdach dawnego górnictwa i przetwórstwa kopalin Sudetów - baza danych wraz z mapami geochemicznymi wybranych rejonów w skali 1:10 000” (informacje na ten temat zostały przekazane przez PIG – PIB);
- Stara Kopalnia Centrum Nauki i Sztuki

Interesariusze projektu zostali poproszeni o podzielenie się innymi dobrymi praktykami, które mogłyby zostać zaprezentowane w projekcie i przesłanie propozycji do 31 sierpnia 2018 r.

5. Sieci powiązań w branży górniczej (Regional ecosystem mapping): opis, projekty, współpraca

W związku z koniecznością przygotowania *Regional ecosystem mapping* interesariuszy projektu poproszono o wskazanie i przygotowanie krótkiego opisu instytucji działających na obszarze Dolnego Śląska w górnictwie oraz realizowanych przez nich projektów w terminie do 16 lipca 2018 r.

6. Promocja projektu:

Pani Ewa Król zwróciła się z ponowną prośbą do promocji projektu przez interesariuszy: strony, publikacje, projekty własne, spotkania, konferencja w Rytrze (20-23.11.2018). Prosiła również o informacje na temat wydarzeń dotyczących górnictwa, w których uczestniczą interesariusze, a które mogą posłużyć jako newsy do informatorów projektowych: REMIX newsletter, twitter. Poinformowała o planowanym w IV kw. 2018 r. spotkaniu informacyjno-promocyjnym projektu na Dolnym Śląsku, które będzie poświęcone prawdopodobnie możliwościom pozyskania funduszy na innowacyjne projekty górnicze.

7. Rekomendacje do RIS3 i Action Plan – zaangażowanie eksperta

Omówiono kwestię zaangażowania eksperta do przygotowania Action Plan oraz rekomendacji do RIS3. Interesariusze zostali poproszeni o składanie swoich uwag do 20 czerwca 2018 r.

8. Międzynarodowa konferencja górnicza (15 maja 2019 r.)

Poruszono temat konferencji górniczej, którą mamy zorganizować na zakończenie I fazy realizacji projektu w 2019 roku. Uczestnicy spotkania zastanawiali się nad jej lokalizacją, tematyką, prelegentami, którzy mogliby wygłosić prezentacje czy przedstawicielami branży górniczej i surowcowej, których można byłoby zaprosić.

Pan Podolski zaproponował, aby na konferencji skupić się na potencjale surowcowym Dolnego Śląska, zaprezentować sukcesy w branży surowcowej w regionie, zwłaszcza w kontekście małych i średnich przedsiębiorstw. Wskazać jak pozyskiwać kapitał i fundusze na rozwój. Przedstawić ramy prawne i administracyjne w górnictwie i ich wpływ na rozwój działalności górniczej. Zapytać

partnerów projektu jakie tematy czy zagadnienia dot. górnictwa na Dolnym Śląsku interesowałyby ich i zaprezentować je podczas konferencji.

9. Ustalenie terminów kolejnych spotkań: X/XI 2018, I 2019, III/IV 2019

Termin kolejnego spotkania interesariuszy został ustalony na 9 listopada 2018 r. Do tego czasu kontakt będzie się odbywał drogą mailową i telefoniczną. W ten sposób zostanie zorganizowana grupa interesariuszy udająca się na spotkanie peer review w Grecji.

10. Sprawy inne: Platform for Coal Regions in Transition; Materiały dot. przemian w okręgu wałbrzyskim po zamknięciu kopalń

Platform for Coal Regions in Transition (Platforma dla Regionów Węglowych w Transformacji) to inicjatywa Komisji Europejskiej mająca na celu rozwiązanie problemów związanych z transformacją w regionach o dużej intensywności wydobycia węgla.

Hiszpański partner projektu poprosił o materiały dot. przemian w okręgu wałbrzyskim po zamknięciu kopalń, co być może ma związek z utworzoną platformą.

Ponadto uczestnicy spotkania dyskutowali na tematy dotyczące rozwoju innowacji w MŚP i barier w pozyskiwaniu funduszy na ten cel. Przedstawiciele Strzeblowskich Kopalń Surowców Mineralnych zwrócili uwagę na szereg problemów związanych z funkcjonowaniem małego przedsiębiorstwa górniczego, które pomimo tego jest w stanie skutecznie sięgać po fundusze na innowacyjny rozwój przedsiębiorstwa. Inwestycje często lokowane są blisko złóż (skaleni), ale kopalnie muszą spełnić wymagania odbiorców odnośnie jakości oferowanych surowców. Bariery rozwoju kopalń związane są ze spełnieniem wymogów środowiskowych i społecznych: ochrona złóż, problemy transportowe (np. porozumienie się z PKP w celu podciągnięcia bocznicy kolejowej), brak zrozumienia przez ekspertów oceniających projekty innowacyjne.

Podsumowanie:

Efektem spotkania było przekazanie jego uczestnikom wiedzy i doświadczeń wyniesionych ze spotkań w Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. Zagadnienia tam prezentowane były omawiane w perspektywie Dolnego Śląska: w jaki sposób wykorzystać doświadczenia partnerów projektu dla wzrostu innowacyjności regionu. Wskazano na problemy MŚP z wprowadzaniem innowacyjności i pozyskiwaniem funduszy na ten cel. Podsumowaniem spotkania było stwierdzenie: „Innowacje są po to, żeby zarabiać pieniądze” i tylko w tym kontekście można rozmawiać o wprowadzaniu innowacji w przedsiębiorstwach. To właśnie zysk jest głównym motorem działania biznesu.